

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

00-540 Warszawa, Aleje Ujazdowskie 41 lok. 2
tel./fax: 022 622 05 88, 622 84 28;33 • e-mail: kirp@kirp.pl • NIP: 526-10-43-011

L.dz. 564/2016

Warszawa, dnia 20 czerwca 2016 r.

Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze

Z uwagą zapoznałem się z wystąpieniem Pana Ministra na posiedzeniu Sejmu RP w dniu 11 maja 2016 r. oraz późniejszymi wypowiedziami Pana Marcina Warchoła - podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości dotyczącymi szerszych zmian w rozporządzeniach taryfowych radców prawnych, aniżeli było to pierwotnie przewidziane w wykazie prac legislacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości.

Zapowiedzi te wywołują duże zaniepokojenie środowiska radców prawnych, zaś przedstawiane motywy jakie mają przyświecać obniżeniu stawek opłat, stanowiących podstawę zasądzania przez sądy kosztów zastępstwa prawnego w sprawach, w których strona reprezentowana jest przez radcę prawnego budzą konieczność wyjaśnienia.

Przedstawiana w debacie publicznej argumentacja, iż wysokość stawek wpływa na ograniczenie prawa do sądu, przeczy zasadzie zasądzania ich na rzecz strony wygrywającej. Założenie to nie odpowiada rzeczywistości. Takiej bariery upatrywać należy raczej w wysokich opłatach sądowych, czy też w warunkowaniu dopuszczenia przez sąd określonego dowodu, uiszczeniem wysokiej zaliczki na poczet jego przeprowadzenia (np. na poczet sporządzenia opinii przez biegłego sądowego, który to dowód niejednokrotnie przesądza o wyniku procesu). Zauważyć należy bowiem, że koszty zastępstwa prawnego rozliczane są przez sąd dopiero na koniec procesu, a ustalenie ich na poziomie jak najbliższym stawkom rynkowym, daje rękojmię tego, że odpowiednia ich wysokość pozwoli na właściwe funkcjonowanie rynku świadczenia

pomocy prawnej i przyczyni się do ograniczenia wszczynania bezzasadnych lub instrumentalnych sporów.

Stan istniejący do 1 stycznia 2016 r., gdy zasądzone koszty, najczęściej w wysokości stawki minimalnej, znacznie odbiegały od rynkowej wartości świadczonej pomocy prawnej, oceniony winien być jako niedopuszczalny. W przypadkach, gdy pełnomocnik był ustanowiony z urzędu, koszty te przerzucane były na niego. W przypadku pełnomocnika z wyboru, część kosztów ponosiła ostatecznie strona wygrywająca, gdyż sąd zasądzając zwrot kosztów zastępstwa korzystał ze stawek znacznie odbiegających od realnych kosztów przez nią poniesionych (nadwyżka obciążała więc klienta radcy prawnego, który umawia się z nim na stawki rynkowe).

Niskie stawki, odbiegające od realnej wartości usługi, mają również negatywne skutki dla rynku świadczenia pomocy prawnej. Podmiot poszukujący pomocy prawnej zmuszony jest z niej zrezygnować, gdyż nie ma możliwości odzyskania poniesionych kosztów zastępstwa procesowego, a ponieść je chociażby częściowo musi z uwagi na konieczność pokrycia wynagrodzenia radcy prawnego. Taki mechanizm wpływa na mały popyt na usługi prawnicze w naszym kraju, a co za tym idzie zmarnowanie potencjału intelektualnego dużej liczby radców prawnych. Brak wystarczającego zapotrzebowania na usługi prawnicze oraz zmniejszająca się liczba stanowisk etatowych radców prawnych prowadzi do rozgoroczenia zwłaszcza dużej grupy młodych radców prawnych, którzy wchodzili do zawodu w ostatniej dekadzie, po tzw. „otwarcu zawodów prawniczych”.

W toku prac legislacyjnych w ubiegłym roku, zarówno projekt rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz projekt rozporządzenia w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, były ustawowo opiniowane przez Krajową Radę Radców Prawnych. Niestety, wiele zgłaszanych propozycji dotyczących mechanizmów zasądzania kosztów zastępstwa prawnego nie zostało uwzględnionych.

Brak rzetelnej waloryzacji powyższych stawek przez blisko 13 lat ich obowiązywania - w niezmienionym co do zasady kształcie - doprowadził do sytuacji, w której obywatele zmuszeni byli do samodzielnego ponoszenia większości kosztów związanych ze słusznie dochodzonymi roszczeniami. Z tego względu Krajowa Rada Radców Prawnych pozytywnie odniosła się do projektu rozporządzenia dotyczącego stawek pełnomocników z wyboru.

Zdając sobie sprawę z faktu ścisłego powiązania ze sobą obu rozporządzeń, samorząd radców prawnych zaakceptował - co do zasady - projekt rozporządzenia w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, mimo iż zawarte w nim stawki uległy zmianie tylko pozornie, albowiem mechanizm ich zasądzania przesądził o rzeczywistym pozostawieniu ich na niezmienionym poziomie. Krajowa Rada Radców Prawnych nigdy jednak nie kryła, że to rozporządzenie w tej wersji traktuje wyłącznie jako rozwiązanie tymczasowe, podyktowane aktualną sytuacją finansową Państwa. Decyzję taką, aczkolwiek niepopularną, samorząd radców prawnych podjął po przeprowadzeniu konsultacji środowiskowej, zaś wyrażając opinię kierował się interesem publicznym.

Mając powyższe na względzie, zwracam się do Pana Ministra o rozważenie przeprowadzenia szerszej debaty nad brzmieniem rozporządzeń taryfowych, jak i o wnikliwą analizę możliwych konsekwencji ich zmian. Posłużyć ku temu mogą również materiały i propozycje rozwiązań systemowych dotychczas opracowane w Ośrodku Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych.

2 pozazawien

Wiceprezes

Krajowej Rady Radców Prawnych

dr hab. Arkadiusz Bereza prof. nadzw.